

FINASin vuosi 2022

Toimintakertomus ja tilinpäätös

Johdanto

Olen FINASin johtajana kirjoittanut johdantoja yhdeksään (toimintakertomukset vuosilta 2014-2022) FINASin vuosittaiseen toimintakertomukseen. Tämä kirjoittamani johdanto on minun viimeisenä. Olen jäämässä eläkkeelle kuluvan vuoden maaliskuun alussa. FINASissa virkaurani alkoi vuonna 1995 pääarvioijana. Toimin myöhemmin arviointipäällikkönä ja FINASin johtajana aloitin vuoden 2016 alussa. Olen otettu siitä, että olen saanut olla mukana akkreditoinnissa ja sen hyödyntämisessä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Minun seuraajani, uusi FINASin johtaja, Katriina Luoma, on valittu ja hän on ottanut FINASin johtajan tehtävät vastaan minun siirryttyäni eläkkeelle. Katriina Luoma on toiminut ennen FINASin pääarvioijan ja sen jälkeen ryhmäpäällikön virkaan tuloaan pitkään teknisenä arvioijana.

Vuosi 2022 oli kuormittava kaikille tahoille. Covid-19-tartuntojen määrä oli edelleen melkoisen korkea. Erilaiset konfliktit ja kriisit eri puolilla maailmaa lisäsivät ihmisten turvattomuutta. On kuitenkin jaksettava jatkaa eteenpäin yhteisvoimin.

Vuonna 2022 otettiin FINASissa laajemmin käyttöön työnteon hybridimalli. Arviointeja tehtiin etänä, paikan päällä ja myös hybridinä. Osa arvioijista oli paikan päällä ja osa etänä. Erilaisia variaatioita oli paljon. Kokonaisuutena arvioinnit saatiin toteutetuiksi hyvin.

FINASin arviointiperiaatesarjaan valmistui etäarvioinnin periaatteet (A14). Lisäksi arviointiperiaate A13 (Periaatteet riskiperusteiselle arvioinnille) käytiin läpi ja päivitettiin. Vaatimusten mukaisuuden arviointiasioiden neuvottelukunnan (VANK) pätevyyden toteamisen jaostoa kiitän ansiokkaasta työstä edellä mainittujen arviointiperiaatteiden osalta.

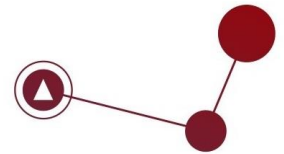
Aivan viime vuoden lopulla FINAS teki ensimmäisen biopankkitoiminnan akkreditointipäätöksen. On hyvä havaita, että akkreditointia hyödynnetään uusilla alueilla.

Hieman haikein mielin siirryn eläkkeelle. Kaikki ne ihmiset, joiden kanssa olen ollut tekemisissä virkaurani aikana jäävät mieleeni. Erityisesti kiitän kaikkia finaslaisia ja muita tukeksia hyvästä ilmapiiristä ja yhteisöllisyydestä. En myöskään unohda ulkoisia pääarvioijia, teknisiä arvioijia, asiantuntijoita, FINASin asiakkaita ja sekä kansallisten että kansainvälisten sidosryhmien edustajia. Toivotan kaikille hyvää jatkoa. Olen luottavainen, että FINASin toiminta jatkuu vastaisuudessaakin laadukkaana.

Risto Suominen
FINASin johtaja
28.2.2023

Vaikuttavuus

Akkreditoinnin vaikuttavuus ja hyödynnettävyys vaatimustenmukaisuuden arviointitoiminnan alueella sekä säädellyllä että vapaaehtoisella sektorilla lisääntyi edelleen aiempiin vuosiin verrattuna. Akkreditoinnin tunnettavuuden ja hyödyntämisen lisäämiseksi FINASin viestintää ja tiedottamista on toteutettu FINASin viestintälinjausten mukaisesti. FINAS on esimerkiksi järjestänyt seminaareja ja tiedottanut FINASin www-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa (LinkedIn ja Twitter) akkreditointiorganisaatioiden kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden (European co-operation for Accreditation, International Laboratory Accreditation Co-operation ja International Accreditation Forum) tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi akkreditoinnin vaikuttavuudesta ja hyödynnettävyydestä on viestitty useissa sidosryhmäpalavereissa vuoden aikana.

Tuloksellisuus ja tuotokset

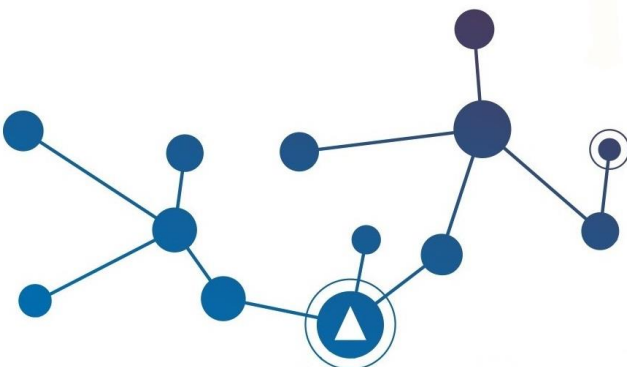
FINASin akkreditoimien toimijoiden lukumäärä on pysynyt melko pitkään samalla tasolla. Akkreditoitujen palvelujen; esimerkiksi analyysit, tarkastukset ja sertifiointit; volyymi edelleen kasvaa. Vaikka uusia akkreditoituja toimijoita tulee vuosittain lisää, niin samanaikaisesti tapahtuu akkreditoitujen organisaatioiden yhdistymisiä yrityskauppojen johdosta. Kohteiden yhdistyessä toimijoiden koko ja toimiala kasvavat, jolloin arviointien suunnittelu on entistä tärkeämmässä roolissa. Yhdistymisten lisäksi on tapahtunut myös muutamia akkreditoinneista luopumisia.

Vuonna 2022 FINASissa tehtiin kaikkiaan 253 päätöstä. Akkreditointipäätöksiin sisältyvät akkreditointia hakaneiden uusien toimijoiden akkreditointipäätökset (13 päätöstä) ja akkreditoitujen toimijoiden neljän vuoden välein tehtävät uudelleenakkreditointipäätökset (55 päätöstä). Akkreditointipäätösten muutospäätöksiin (179 päätöstä) sisältyvät muun muassa akkreditoitujen toimijoiden pätevyysalueen muutokset (esimerkiksi menetelmäpäivitykset, laajennukset ja supistukset).

Vuoden 2022 aikana FINASissa tehtiin

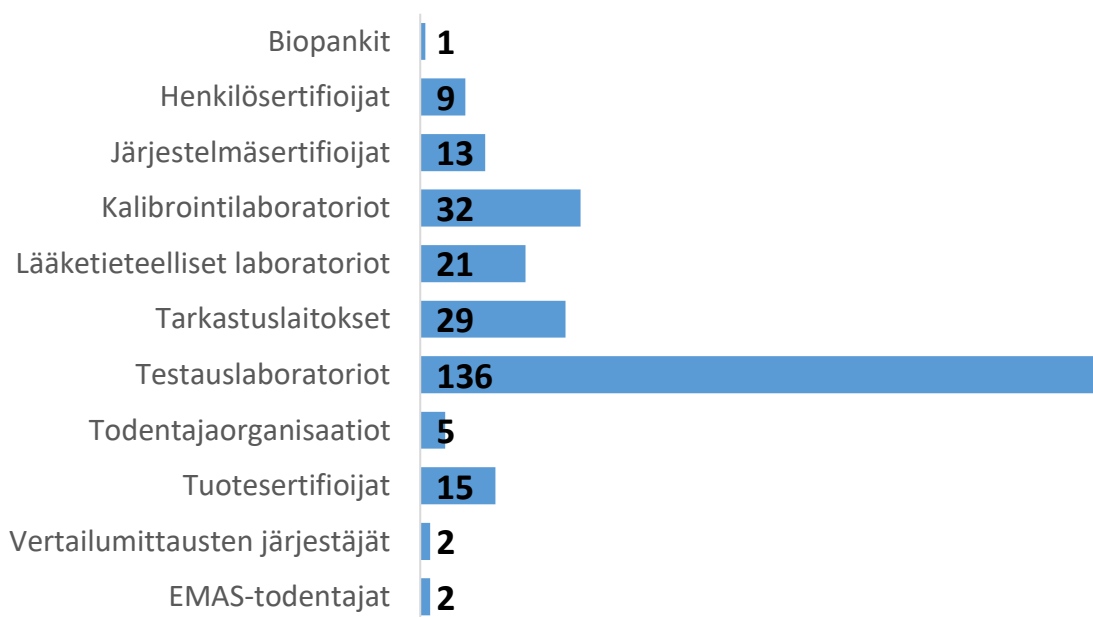
- 13 ensiakkreditointipäätöstä
- 55 uudelleenakkreditointipäätöstä
- 179 akkreditoinnin muutospäätöstä

FINASin vuosituloutus vuonna 2022 oli hiukan edellisvuotta 2021 pienempi. Vuosituloutusta on kuitenkin pidettävä hyvänä. Kustannusvastaavuus 96 % toteutui erittäin hyvin asetettuun tavoitteeseen (100 %) nähden.

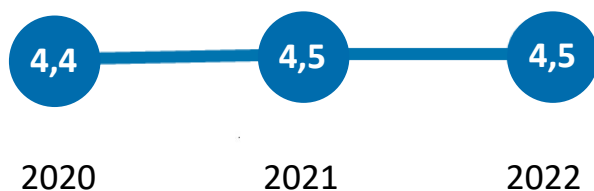
Asiakastyytyväisyys

Akkreditoituja asiakkaita FINASilla on yhteensä 269 kpl, joista suurin osa eli 136 kpl kuuluu testauslaboratorioihin. Muuten asiakkaat jakaantuvat alla olevan kuvaajan mukaisesti.

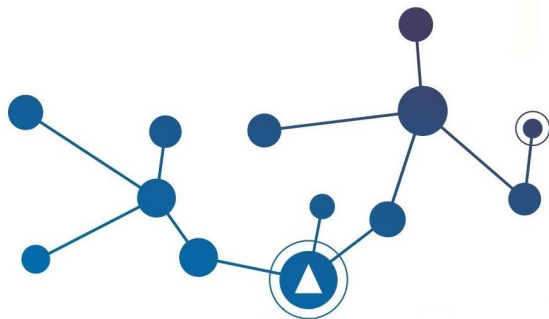

FINAS kartoittaa asiakastyytyväisyyttä jatkuvaperusteisesti toimeksiantokohtaisesti toteutettavilla asiakaskyselyillä. Kyselyssä toimijan on mahdollista antaa kirjallista palautetta numeeristen vastausten (1-5, viisi on paras arvosana) lisäksi. Saatua palautetta analysoidaan FINASissa systemaattisesti ja palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Numeeristen vastausten keskiarvo vuonna 2022 oli 4,5. Tulosta voidaan pitää erittäin hyvänä.

Asiakaspalautteen keskiarvo

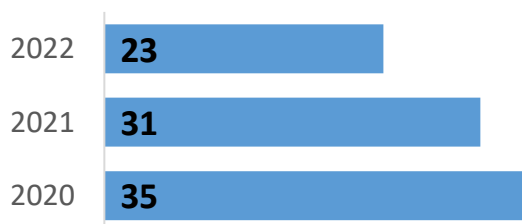

Kehittäminen

FINASin toiminnan kehittämistä on edelleen jatkettu. Viime vuonna olimme tunnistaneeet sekä saamamme asiakaspalautteen että sisäisten havaintojen perusteella tarpeen kehittää arviointiprosessimme toimitusaikoja edelleen kohti Arviointiperiaatteen A12 tavoiteaikoja. Arviointiprosessin vaiheiden seurantaan luotiin mittarit ja niiden toteutumista seurattiin säännöllisesti. Selosteiden toimitusaikojen keskiarvoja onkin pystytty nopeuttamaan vuoteen 2020 verrattuna, kuten alla olevasta kuvaajasta voidaan todeta.

Selosteiden toimitusaika keskiarvona (vrk) 2020-2022

FINAS uudisti myös aineistopyyntölomakkeen toimitustapaa. Lomake on saatavilla toimialoittain FINASin [www-sivuilta](http://www.finas.fi), josta kohteet voivat itse ladata sen ja toimittaa sen FINASiin ennen arviointia. Tällä menettelyllä kohteet voivat aloittaa arviointimateriaalin keräämisen paremmin itselleen sopivana ajankohtana.

Teknisten arvioijien ja asiantuntijoiden sopimukset sekä AQ päätökset allekirjoitettiin aiemmin paperiversioin. Osana toimintajärjestelmän digitalisointia FINASissa käyttöön otettiin Visma X Sign-ohjelmisto, jossa sopimusten ja AQ päätösten allekirjoitukset tehdään sähköisesti.

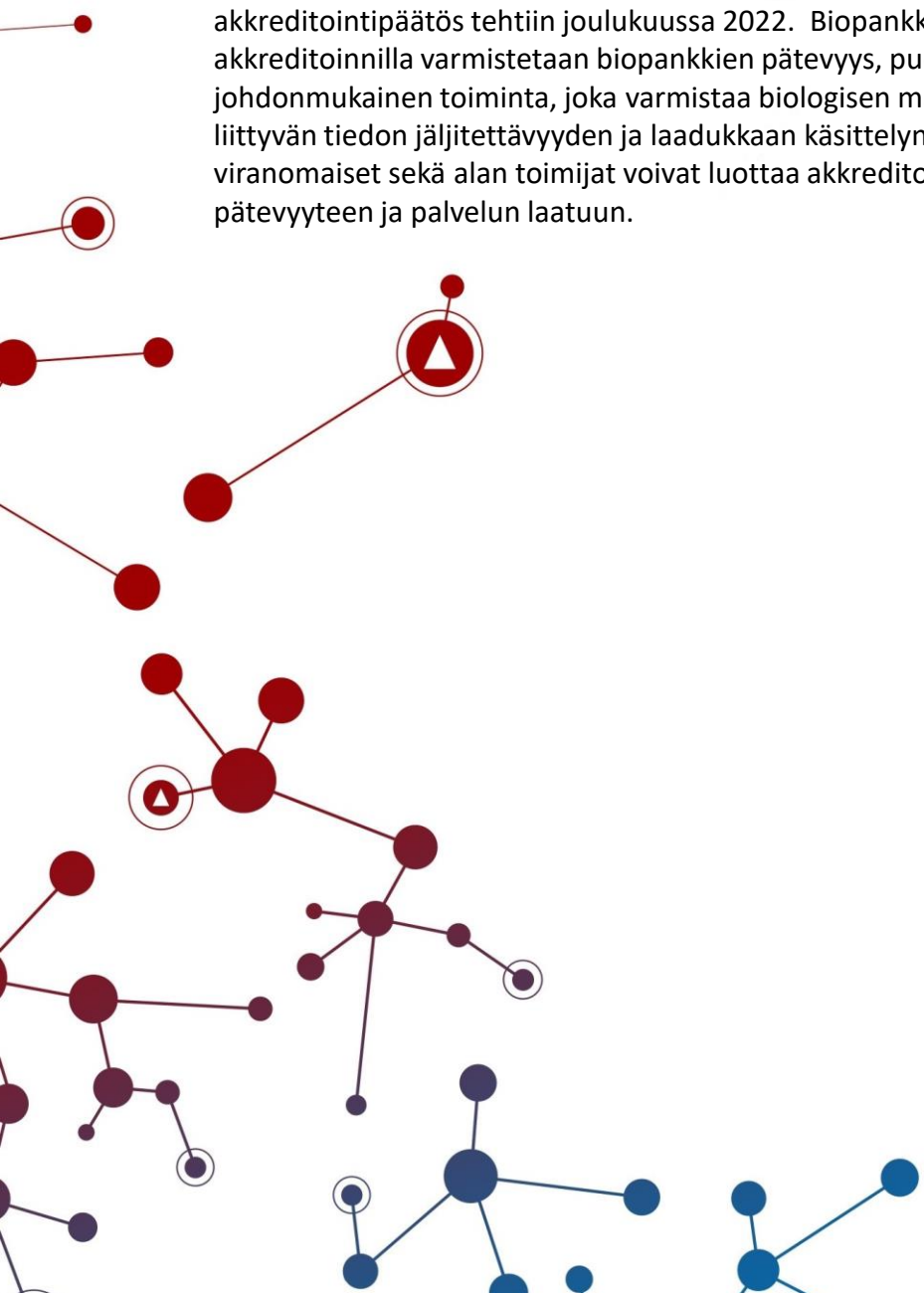
Vaatimustenmukaisuuden arviointiasian neuvottelukunnan, pätevyyden toteamistoimen jaoston (VANK-P) työryhmässä laadittu Etäarviointien periaate A14 julkaistiin. Etäarvioinnin periaatteessa on kuvattu mitä vaatimuksia akkreditointistandardista tulee etäarvioinnille, ja mitkä ovat edellytykset etäarvioinnin toteuttamiselle tietojen luottamuksellisuuden huomioiden. Tämän lisäksi toinen VANK-P:n työryhmä päivitti arviointiperiaatteen A13 Periaatteet riskiperusteiselle arvioinnille.

Myös muita arviointiperiaatteita on päivitetty FINASin toimesta viime vuoden aikana. FINASin tiedotusryhmän toimesta niitä on julkaistu saavutettavuusvaatimukset huomioiden FINASin internetsivuilla vuoden 2022 aikana ja työ jatkuu vielä vuonna 2023.

Vuonna 2021 FINASissa teetettiin esiselvitys arviointi- ja akkreditointiprosessien kehitystarpeista. Vuonna 2022 on aloitettu FINASin toiminnanohjausjärjestelmän uudistamisprojekti ja sitä tullaan jatkamaan vuonna 2023.

Biopankkitoiminnan akkreditointia alettiin valmistella kansainvälisesti vuonna 2018, kun toimintaan soveltuva standardi ISO 20387 julkaistiin. FINASissa uuden akkreditointiohjelman käyttöönottoon on liittynyt sidosryhmäyhteistyötä, henkilöstön ja ulkopuolisten arvioijien kouluttamista, arvioinnin dokumentaation valmistelua sekä asiasta tiedottamista biopankkitoimijoille. FINAS aloitti biopankkien akkreditoinnit vuoden 2022 alussa ja ensimmäinen akkreditointipäätös tehtiin joulukuussa 2022. Biopankkitoiminnan akkreditoinnilla varmistetaan biopankkien pätevyys, puolueettomuus sekä johdonmukainen toiminta, joka varmistaa biologisen materiaalin ja siihen liittyvän tiedon jäljitettävyyden ja laadukkaan käsittelyn. Asiakkaat, viranomaiset sekä alan toimijat voivat luottaa akkreditoitun biopankin pätevyteen ja palvelun laatuun.

Henkilöstö

Vuoden 2022 aloitimme etätyön merkeissä, mutta kesälomien jälkeen siirryimme hybridimalliin. Arviointeja on toteutettu sekä paikan päällä, hybridinä että myös tarpeen mukaan kokonaan etäarviointina.

Henkilöstössä tapahtui muutoksia myös vuonna 2022. Kaksi pääarvioijaa on virkavapaalla, mutta samanaikaisesti saimme avattua kolme kokonaan uutta pääarvioijan virkaa. Lisäksi toukokuussa aloitti määräaikainen suunnittelija. Uusien henkilöiden perehdyttämistä on toteutettu suunnitelmien mukaisesti.

Henkilöstön pätevyyttä on ylläpidetty sekä sisäisellä että ulkoisella koulutuksella. Henkilöstön moniosaamista on edelleen lisätty. Sekä oman henkilökunnan että ulkoisten arvioijien monitorointeja on toteutettu. FINASista osallistui kokeneita henkilöitä EA:n jäsenorganisaatioiden vertaisarviointeihin sekä arviointiryhmien vetäjinä että tiimin jäseninä.

FINASin henkilöstöä on viime vuosina haastanut koronapandemian lisäksi henkilöstössä tapahtuneet muutokset mm. eläköitymisten vuoksi.

Korvausrekrytointeja on toteutettu viime vuosien aikana useita ja hakemuksia on tullut rekrytointeihin paljon, mikä osoittaa FINASin toiminnan kiinnostavuutta ja merkittävyyttä. FINASin pitkäaikainen johtaja Risto Suominen jäi eläkkeelle maaliskuussa 2023. FINASin uutena johtajana on aloittanut 1.3.2023 ETM Katriina Luoma. Katriina Luoma on työskennellyt FINASissa vuodesta 2020 alkaen, ensin pääarvioijana ja vuodesta 2021 alkaen ryhmäpäällikkönä. Hän toimi FINASin teknisenä arvioijana yli 10 vuoden ajan ennen pääarvioijan tehtävään siirtymistä. Katriina Luoma työskenteli ennen FINASiin tuloaan noin 20 vuoden ajan elintarviketeollisuuden laboratoriotoinnin monipuolisissa esihenkilötehtävissä.

Vuonna 2022

- FINASin pääarvioijat tekivät arviointia joko etäyhteydellä tai asiakkaan tiloissa **315** henkilötyöpäivää.
- Ulkoiset pääarvioijat tekivät vastaavasti **69** arviointipäivää.
- Tekniset arvioijat ja asiantuntijat olivat arviointitehtävissä **718** päivän ajan.

Arviointityöhön liittyy arviointipäivien lisäksi valmistautumista, arvioinnin raportointia, arviointien järjestelyä ja suunnittelua sekä päätösten valmistelua.

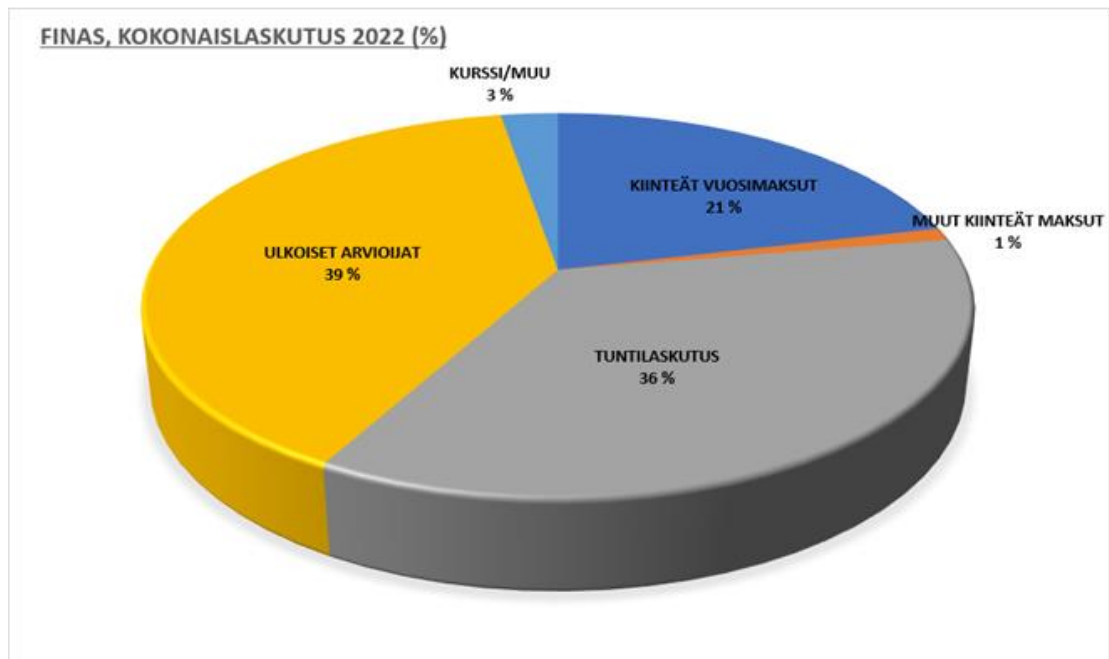
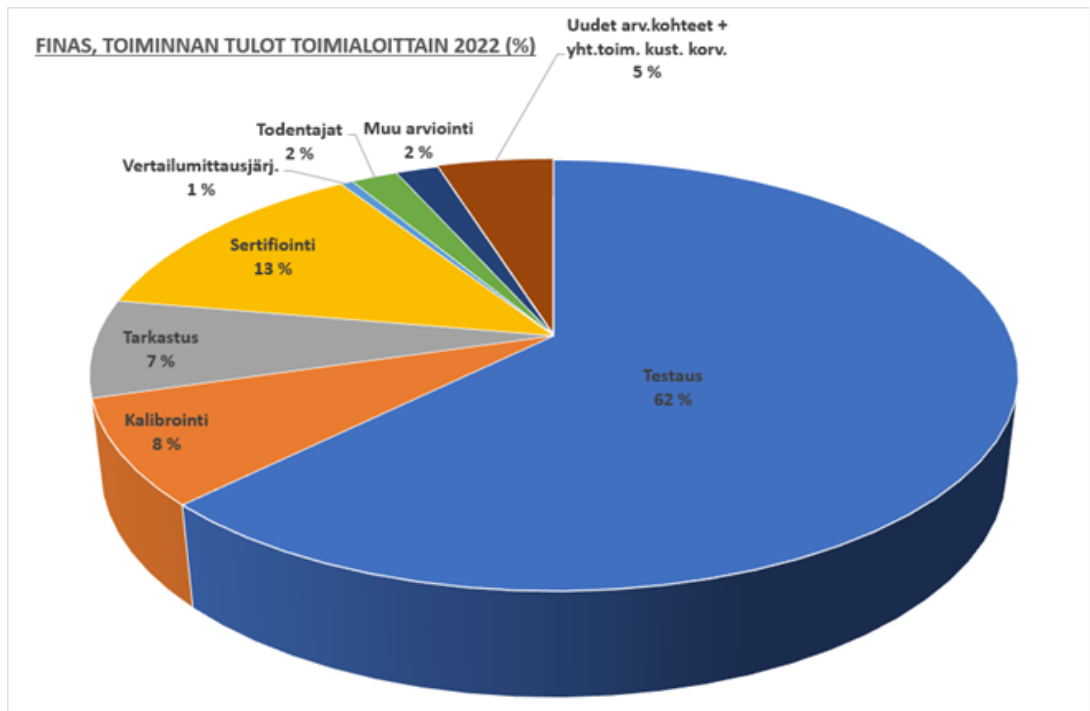
Tulevaisuus

Tätä toimintakertomusta tehtäessä on vuosi 2023 aluillaan. Etätyöstä on siirrytty hybridimalliin, jossa yhteisöllisyyden säilymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Etäarviointien toimivuudesta on saatu positiivista palautetta asiakkailta ja niitä tullaan jatkossakin hyödyntämään paikan päällä tehtävien arviointien lisäksi. Menettelyjen ja asiakaspalvelun sujuvoittamisessa on digitalisuuden ja sähköisten palvelujen kehittämisellä entistä suurempi merkitys.

Akkreditointeja tarvitaan jatkossakin ja uusia akkreditointialueita on kansainvälisellä tasolla kehitteillä. Nähtävissä on myös, että akkreditointia sovelletaan tulevaisuudessa aiempaa enemmän prosessien, palvelujen ja palveluketjujen pätevyys- ja laatutason osoittamisessa. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta suuntauksesta on Euroopan unionin johtama rintasyöpähoitojen laatuohjelma-projekti, jossa tullaan hyödyntämään akkreditointia sekä kliinisten laboratorioden että sertifiointiorganisaatioiden (hoitopalvelujen sertifiointi) akkreditointien myötä.

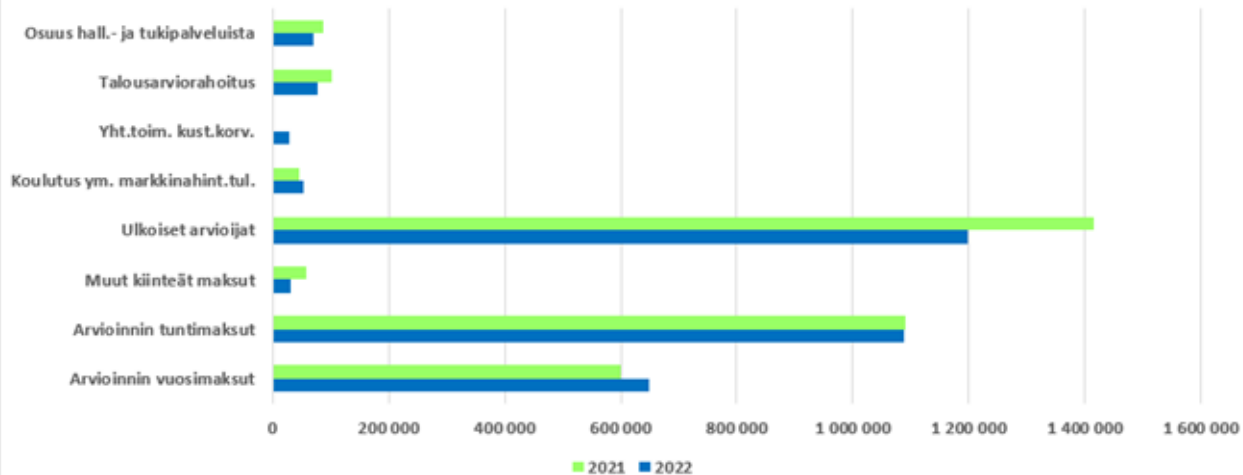
FINASin matka kansallisena akkreditointiorganisaationa jatkuu kohti uusia tulevia mielenkiintoisia pätevyys- ja arviointeja.

FINASin tilinpäätös 1/4

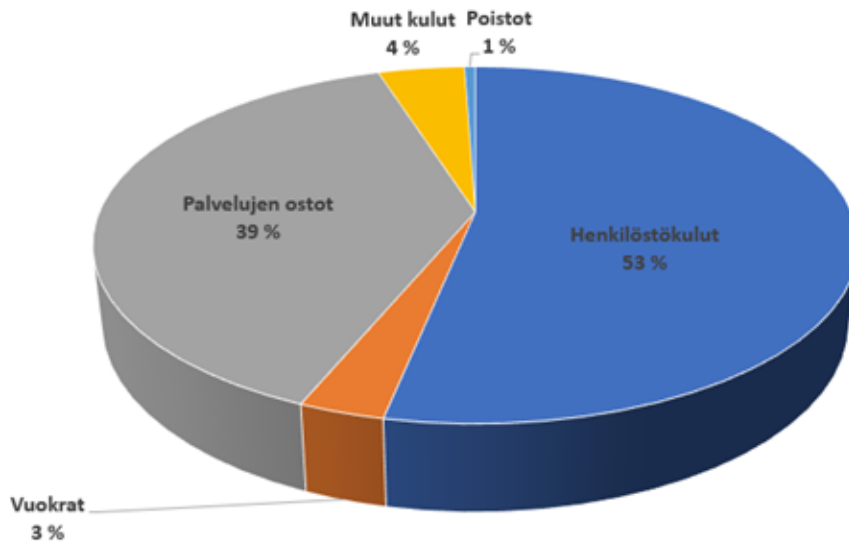

FINASin tilinpäätös 2/4

FINAS, RAHOITUSRAKENNE 2022 (€)

FINAS, KULUT MENOLAJEITTAIN 2022 (%)

FINASin tilinpäätös 3/4

FINAS tuloslaskelma vuosilta 2022-2021

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
TOIMINNAN TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot	3 018 742,56	3 205 982,10
Muut toiminnan tuotot	27 811,06	
	<u>3 046 553,62</u>	<u>3 205 982,10</u>
TOIMINNAN KULUT		
Ostot tilikauden aikana	283,36	571,22
Henkilöstökulut	1 697 606,98	1 700 497,58
Vuokrat	98 087,72	98 858,01
Palvelujen ostot	1 237 977,81	1 214 456,74
Muut kulut	139 104,03	4 452,60
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00	0,00
Poistot	17 707,03	24 833,70
Sisäiset kulut		
	<u>3 190 766,93</u>	<u>3 043 669,85</u>
JÄÄMÄ I	<u>-144 213,31</u>	<u>162 312,25</u>

FINASin tilinpäätös 4/4

FINAS julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma 2022

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET	2022	2022	2021	2020
	tot	tav	tot	tot
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntitulot	2 966		3 161	2 660
Tuotot yhteensä	2 966		3 161	2 660
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0		0	0
Henkilöstökustannukset	980		952	860
Vuokrat	0		-	0
Palvelujen ostot	1 194		1 168	937
Muut erilliskustannukset	107		12	48
Erilliskustannukset yhteensä	2 281		2 132	1 845
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	801		793	814
Poistot	10		14	27
Korot	-		0	0
Muut yhteiskustannukset	-		0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	811		807	841
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 092		2 938	2 686
KUSTANNUSVASTAAVUUS	- 126		223	-27
(tuotot-kustannukset)				
TUOTOT/KUSTANNUS-SUHDE	96		108	99
Kustannusvastaavuus, %	96	100	108	99